

Undersøkelse Fremtidens pleie og omsorg - Rapport

Behandles i utvalg Kontrollutvalget i Midtre Gauldal kommune	Møtedato 28.05.2026	Saknr 28/26
--	-------------------------------	-----------------------

Saksbehandler Ola Lund Renolen

Arkivkode FE-216
TI-&58

Arkivsaknr 25/171 - 10

Forslag til vedtak

Kontrollutvalget tar rapporten etter undersøkelse om Fremtidens pleie- og omsorgstjenester i Midtre Gauldal kommune til orientering. Kontrollutvalget legger rapporten frem for kommunestyret med følgende innstilling:

1. Kommunestyret ber kommunedirektøren legge opp en prosess for behandling av budsjett 2027 og handlingsplan 2027–2030. Prosessen skal inkludere en vurdering av hvilke kortsiktige tiltak i rapporten som kan gjennomføres innenfor rammene av kommunens gjeldende langtidstrategier.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å legge til rette for en prosess med å utarbeide en ny langtidstrategi for framtidens helse- og omsorgstjenester frem mot 2040.
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren rapportere skriftlig til kontrollutvalget om oppfølgingen av vedtakets punkt 1 og 2 innen 15. januar 2027.

Vedlegg

Rapport Fremtidens pleie- og omsorgstjenester

Saksopplysninger

Kontrollutvalget har bestilt denne undersøkelsen på vegne av og etter et vedtak i kommunestyret 24.06.2025 (sak 40/25).

1. Kommunestyret viser til vedtak i sak 20/25 og vedtar at det ikke gjennomføres en egen utredning finansiert over ordinær drift. I stedet inngås dialog med kontrollutvalget om at de bestiller en utredning fra Revisjon Midt-Norge som dekker kommunestyrets behov.
2. Kommunestyret ber om at kontrollutvalget utarbeider en oppdragsbeskrivelse og legger denne frem for kommunestyret før oppstart, slik at kommunestyret kan gi innspill.
3. Kommunestyret ber kontrollutvalget ta med følgende innspill i sitt arbeid:
 - a. Utredningen bør inneholde en vurdering av nåsituasjonen i pleie og omsorg, med særlig vekt på hvordan tjenesten er rustet for framtidige utfordringer.
 - b. Det forutsettes at det benyttes en metodikk som ser fremover, og ikke kun tradisjonell forvaltningsrevisjon som er tilbakeskuende.
 - c. Rapporten ønskes levert så tidlig som mulig, senest 1.4.26 slik at den kan behandles og følges opp i løpet av året, inkludert mulighet for innarbeiding av tiltak i handlingsprogram og økonomiplan 2027 -2030
4. Kommunestyret ber kommunedirektøren bistå kontrollutvalget med nødvendig faglig og administrativ støtte i arbeidet.

Kontrollutvalget vedtok et forslag til en prosjektskisse i sitt møte 09.10.25 (Sak 39/25) som ble oversendt kommunestyret og vedtatt i kommunestyrets møte 28.10.25 (Sak 64/25). Kommunestyret vedtok følgende:

1. Kommunestyret slutter seg til problemstillingene som er beskrevet i formål i prosjektskissen.

2. ber kontrollutvalget bestille undersøkelsen med en ramme på inntil 500 timer, med levering av rapport til kontrollutvalgets sekretariat innen 01.04.2026.

Endelig rapport ble etter avtale med revisor levert 4.mai 2026 for behandling på kontrollutvalgets møte 28. mai.

Rapporten er grovt sett delt inn i fire hovedområder:

1. Nåtidssituasjonen i kommunen (kapittel 2)
2. Utviklingstrekk fremover (kapittel 3 og 4)
3. Veivalg og utviklingsretninger (kapittel 5)
4. Mulige tiltak (kapittel 6)

Ansvar og roller

Dette er ikke en rapport fra en forvaltningsrevisjon. Det betyr at omtalen av dagens tjenester og de fysiske rammene – altså bygningene kommunen bruker – ikke er en vurdering av om det foreligger lovbrudd, svikt i tjenestene, manglende oppfølging av politiske vedtak eller byggenes tekniske tilstand.

Undersøkelsen retter seg heller ikke mot kommunedirektøren, siden dette ikke er en ordinær forvaltningsrevisjon.

Mottaker av undersøkelsen er kommunestyret, som ansvarlig organ, og den politiske styringen av kommunen. Dette har også betydning for hvordan forslagene til vedtak er formulert.

Kontrollutvalgets ansvar er knyttet til å påse at kommunestyrets vedtak er fulgt opp i rapporten, og foreslå for kommunestyret en vei videre på bakgrunn av informasjonen som fremkommer i rapporten.

Revisors vurderinger, anbefalinger og synliggjøring av mulige tiltak

Undersøkelsen bygger på flere datakilder. Det er gjennomført dokumentgjennomgang med kommunens egne planer og styringsdokumenter, analyse av statistikk og nøkkeltall, intervjuer med kommunedirektøren, gruppeintervjuer med ledere, tillitsvalgte og verneombud. workshops med ledere, tillitsvalgte og verneombud. Omvisning ved BOA og sykehjemmet, og spørreundersøkelse til faste medlemmer i kommunestyret. Offentlig tilgjengelig data, relevante nasjonale føringer og framskrivninger er brukt for å sette lokale forhold inn i en bredere faglig og økonomisk sammenheng.

Foreløpig rapport ble sendt til kommunedirektør og kommunalsjef for uttalelse.

Hovedtillitsvalgte og hovedverneombud har også fått rapporten til uttalelse og er oppfordret til å gjennomgå rapporten med lokale tillitsvalgte der det var relevant.

Mottatte tilbakemeldinger er vurdert og innarbeidet der det har vært grunnlag for det.

Tilbakemeldingene er ikke vedlagt rapporten.

Kommunedirektøren har fått anledning til å uttale seg til kontrollutvalget om den endelige rapporten. Sekretariatet hadde ikke motatt noen uttalelse før sakspapirene til møtet ble sendt ut.

Under kapittel seks er totalt 15 mulige tiltak beskrevet. De er alle grundig beskrevet med en forklarende del som sier hva tiltaket innebærer. Hvilken mulig effekt kan tiltaket ha, hva er mulig oppside? Hvilke forutsetninger må ligge til grunn. Hvilken risiko tar man med å iverksette tiltaket, hva er mulig nedside? Hvilken tidshorisont har tiltaket. Hva er de

økonomiske konsekvensene og til slutt, hvordan kan tiltaket gjennomføres.

Kapittel 6.1 samler tiltak som handler om organisering, bemanning og ressursutnyttelse.

Kapittel 6.2 samler tiltak som knyttes til tjenesteforløp, forebygging og boligstruktur.

Kapittel 6.3 samler tiltak som knyttes til kompetanse og faglig utvikling.

Forslag til tiltak er til slutt samlet i tre tabeller etter hvor omfattende tiltaket er, både i forhold til tidsbruk og hva det krever av økonomiske prioriteringer.

Tabell 10 viser forslag til tiltak som alle kan videreutvikles innenfor eksisterende retning, (rapportens s. 124).

- Kompetansebruk.
- Dimensjonering av grunnbemanning for normalfravær og stabil drift.
- Videreutvikling av heltidskultur.
- Helårsturnus og risikobasert bemanningsplanlegging.
- Styrke lederkapasitet for styring og planlegging.
- Kompetanse innen psykisk rus og helse. Tiltaket er beskrevet i Kapittel 6.3.1, men er ikke plassert i noen av tabellene som sorteres etter hvor omfattende det er. Sekretær antar at det er en liten glipp og at det hører innunder tiltakene i tabell 10.

Tabell 11 viser forslag til tiltak som krever utvikling og implementering som vil måtte tas over lengre tid, (rapportens s. 125).

- Systematisk bruk av velferdsteknologi.
- Tiltaksteam i overgang mellom sykehus og kommune.
- Kartlegging og oppfølging av hjemmeboende eldre.
- Organisering av kjøring i hjemmetjenesten.
- Servicemedarbeider / støttefunksjon.
- Fleksibel disponering av sykepleierkompetanse

Tabell 12 viser forslag til tiltak som er mer langsiktige og strukturelle, forutsetter i større grad politiske avklaringer, (rapportens s. 126).

- Boligstruktur og sentrumsnære boliger.
- Interkommunalt samarbeid.
- Tilpasse boform til personer med demens.

Sekretariatets vurdering

Det meste av rapportens innhold bør allerede være kjent for både administrasjon og politikere. Rapporten sammenstiller likevel det som finnes av kjente problemstillinger, vurderer dem, peker på mulige oppsider og nedsider, definerer hva som må gjøres for at de skal kunne ha ønsket effekt, peker på tidshorisont og hva det krever av ressurser både finansielle og administrative. Rapporten er grundig, men ikke uttømmende. Det finnes helt sikkert potensielt gode tiltak som ikke er beskrevet. Det må være åpning for at nye tiltak legges til i det videre arbeidet. Rapporten er derfor et godt utgangspunkt for den videre debatten i kommunen. En debatt som skal foregå i kommunestyret og en debatt som kommunedirektøren bør ta ansvar for å legge til rette for.

Sekretariatets konklusjon

Vi mener at rapporten svarer ut bestillingen ved at den er et grunnlag for det videre politiske arbeidet med å ruste kommunen for framtidige utfordringer.

Revisor omtaler det mest alvorlige ved fremtidssituasjonen med å konkludere med at flere vil ha behov for helse- og omsorgstjenester samtidig som det blir færre til å utføre dem. Utfordringen omtales ofte som en svekket aldersbærevne, og vil innebære et økende press på kommunale tjenester. Dette er et forhold som kommunestyret ikke bør forholde seg passivt til. Det er større mulighet for at det kan bli en svært dyrkjøpt negativ erfaring om man

avventer situasjonen frem mot 2040 for å se hva som skjer, enn om det tas noen retningsvalg i god tid, slik at det er både tid og kapasitet til å gjøre endringer, selv om det er usikkerhet knyttet til ethvert retningsvalg.

Alle de beskrevne tiltakene er relevante og alle tiltakene er mulige å gjennomføre. Det er sannsynlig at alle tiltakene vil bidra positivt til å ruste kommunen for fremtidige utfordringer, om de gjennomføres med de forutsetningene som kreves.

Kommunen vil ikke kunne gjennomføre alle tiltakene samtidig uten at det påvirker kapasiteten i drift og utviklingsarbeid. En viktig avklaring i det videre arbeidet vil også være en vurdering av hvor mange utviklingstiltak organisasjonen har kapasitet til å følge opp samtidig.

Her må kommunestyret gjøre både kortsiktige og langsiktige prioriteringer. Revisor peker i flere sammenhenger på at tiltakene må prøves ut og effekten evalueres etter en avgrenset periode. Da er det viktig å definere tydelig i forkant hvor lang den perioden skal være. Noen tiltak vil nødvendigvis ha en lengre periode før det er mulig å måle en effekt enn andre.

Sekretariatets anbefaling

Kontrollutvalget bør anbefale at kommunestyrets vedtak og det videre arbeidet skjer etter to tidslinjer.

1. For å ivareta bestillingens punkt c bør kommunestyret be kommunedirektøren om å legge til rette for innarbeiding av tiltak i forslag til budsjett for 2027 og i handlingsprogram og økonomiplan 2027 -2030.
2. For å ivareta bestillingens punkt a og b bør kommunestyret be kommunedirektøren om å utarbeide et forslag til en ny strategi for framtidens helse- og omsorgstjenester i Midtre Gauldal frem mot 2040. Den nye strategien bør følge opp den eksisterende som er datert frem til 2030.